

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opera

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opervm ...

Agobardus <Lugdunensis>

Parisiis, 1666

Ad Epistolam Ad Nibridivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14657

AD EPISTOLAM

AD NIBRIDIVM.

NIBRIDIO] Narbonensi Archiepiscopo, antea Abbati monasterij Crassensis in diœcesi Carcalsonensi. Amplector enim lubens conjecturam clarissimi viri Gulielmi Catelli, qui Nibridium & Nifridium putat unum idemque nomen esse. Nifridius enim Abbas Crassensis fuit, regnante Karolo Magno. Cui sententiæ firmiùs adhæssisset Catellus, si scivisset hunc nostrum Archiepiscopum in vetustissimo exemplari Præcepti Ludovici Pij, non Nibridium, sed Nifridium nominari, & Nefridium apud Alcuinum in præfatione librorum adversus Elipantum. Ex Abbate igitur Crassensi factus est Narbonensis Archiepiscopus post Danielem circa annum **DCCXCIX**. Nam constat eum fuisse Episcopum antè quàm synodus Aquisgranensis haberetur adversus Felicem Episcopum Vrgellensem. Interfuisse verò synodo Vrgellensi, quæ ante Aquisgranensem habita est adversus Felicem, colligi potest ex præfatione librorum Alcuini adversus Elipantum Toletanum. Porò Nibridius vir fuit magnæ dignationis per illas tempestates, ut apparet ex hac Agobardi ad ipsum epistola. Legatus Karoli Magni fuit anno **DCCCXIII**. in Concilio **VI**. Arelatensi, unà cum Ioanne urbis illius Archiepiscopo. Vixisse adhuc sub Ludovico Pio patet ex Præcepto cuius supra fecimus mentionem, itémque ex alio ejusdem Principis Præcepto pro monasterio Anianensi, quod editum est à clariss. viro Domno Luca Dacherio monacho Benedictino in Notis ad Guibertum Abbatem B. Mariæ de Novigentò pag. 623.

LOCORVM VICINITAS] A Lugduno enim Narbonem longissima est via, ut quæ per **CCXXX**. m. p. protenditur. Et tamen aliquoties illuc accedebat Agobardus, ut patet ex Præcepto Ludovici pro monasterio Anianensi.

ANNO PRÆSENTI] Hanc epistolam arbitror esse scriptam sub initium imperij Ludovici Pij, paulò

postquam Agobardus factus est Archiepiscopus Lugdunensis.

DEBITA SOLLICITVDINE] Episcopi enim tenentur circumire suas parochias, id est, diœceses. Concilium Tarraconense can. VIII. *Multorum causa experientia magistrante reperimus nonnullas diœcesanas Ecclesias destitutas, ob quam rem hac constitutione decreuimus, ut antiqua consuetudinis ordo seruetur, & annuis vicibus ab Episcopo diœceses visitentur. Et si qua fortè Basilica reperta fuerit destituta, ordinatione ipsius reparari precipiatur.* Concilium IV. Toletanum can. XXXV. *Episcopum per cunctas diœceses parrochiâsque suas per singulos annos ire oportet, ut exquirat quid unaquaque Basilica in reparationem sui indiget. Quòd si ipse, aut languore detentus, aut aliis occupationibus implicatus, id adimplere nequiverit, Presbyteros probabiles aut diacones mittat, qui & redditus Basilicarum, & reparationes, & ministrantium vitam inquirent.* Quam ultimam legem, tamen si desidiâ quorundam Episcoporum nimis favorem, renovavit Concilium Tridentinum Sess. XXIV. cap. III. De Reformatione. Neque enim dubitandum est, quin, si Tarraconensis synodi canon per omnes ubique provincias sancitus esset, neque temperamentum ei attulissent posteriores regulæ; dubitandum inquam non est, quin nonnulli Episcopi, qui desidiâ infirmitaque suæ prætendunt occupationes, laboraturi fuerint pro viribus ne quid peccarent adversus Canones. Intelligerent enim, si Canones non ignorarent, quæ poena imminet contemptoribus Canonum. Valde ergo laudanda est Regum ævi Agobardici prudentia & religio, qui Episcopis, quibus solis tum competeat potestas confirmandi Christianos, necessitatem impoluerunt circumeundi annuatim suas diœceses. Libro VII. Capitularium cap. XCIV. *Statuimus ut singulis annis unusquisque Episcopus parochiam suam sollicitè circumeat, populum confirmare, & plebes docere, & investigare & prohibere paganas observationes, divinòsque, vel sortilegos, auguria, flacteria, incantationes, vel omnes spurcicias Gentilium, studeat.* Vide etiam cap. CIX. & CCLXV. ejusdem libri, itémque Capitula Karoli Calvi Tit. V. cap. IV. V. VI. Tit. VI. cap. XXVIII. Tit. XLII. cap. VI. Præcesserat autem Karlomanni Prin-

cipis Edictum in synodo cui martyr Bonifacius inter-
 fuit. In hac enim synodo sic iussit Princeps: *Et quando-
 cunq; iure canonico Episcopus circumeat parochiam ad po-
 pulos confirmandos, Presbyter semper paratus sit ad susci-
 piendum Episcopum.* Neque tamen ex his quæ dicta sunt
 velim ut quis colligat existimare me nullas esse proba-
 biles causas, ob quas Episcopus excusari possit à perso-
 nali visitatione suæ diœceos. Nam si, exempli cau-
 sa, graviter ægrotet, tum dubium non est, quin absti-
 nere possit à personali visitatione. *Quia non est ignavia
 culpa, quem excusat miseranda calamitas;* ut ait Cassio-
 dorus lib. v. Variar. epist. xxxvi. Præterea, si ab-
 esse cogatur à sua diœcesi pro rebus Ecclesiæ vel Reipu-
 blicæ, si miles raptet regionem, neque fanis parcens,
 neque profanis, si is qui rerum potitur, Episcopum ex-
 cedere jubet provincia; non negaverim tum quoque ju-
 stas esse causas non visitandæ diœceos; tuncque se-
 quendum sancti Hilarij Episcopi Pictaviensis exem-
 plum, qui, licet exul, diœcesim tamen suam per Pre-
 byteros suos regebat. Ita enim ipse docet in libro
 quem scripsit ad Constantium Augustum: *Episcopus ego
 sum, in omnium Gallicarum Ecclesiarum atque Episco-
 porum communionem, licet in exilio, permanens, & Eccle-
 sia adhuc per Presbyteros meos communionem distribuent.*
 Sed postquam causæ illæ desierunt, postquam Episcopo
 sive infirmo sive absenti restituta est libera potestas vi-
 sitandi diœcesim; tum verò circumeat parochias suæ
 diœceos; & cessante necessitate, illud quoque cesset quod
 factum est pro necessitate, ut verbis Urbani II. utamur
 petitis ex canonibus Concilij Claromontani. Neque
 negaverim justam sanctamque esse legem canonis To-
 letani. Sed quemadmodum olim Nicæna synodus qual-
 dam regulas scripto comprehendit, nonnullas verbo,
 ut in Concilio Carthaginensi disseruit Faustinus Epis-
 copus Potentinus Zozimi Papæ Legatus; sic fortassis
 satius ac melius fuisset nullam excusationem inferere
 canonibus, ne color daretur ignaviæ quorundam Epis-
 coporum. *Quoniam leges ea intentione latae sunt, ut pro-
 ficiant, non ut noceant;* quemadmodum Symmachus
 Papa scribit ad Avitum Episcopum Viennensem.

SED IV D Æ O R V M] Vetuerat enim canon xli.
 Concilij Venetici, quod anno c d l x v. habitum est,
 ne Clerici convivij Iudæorum intersint. *Omnes deus-*

reps Clerici Iudaorum convivium evitent, nec eos ad convivium quisquam excipiat: quia cum apud Christianos cibis communibus non utantur, indignum est atque sacrilegum, eorum cibos à Christianis sumi; cum ea qua Apostolo permittente nos sumimus, ab illis judicentur immunda. ac sic inferiores incipiant esse Clerici quàm Iudæi, si nos qua ab illis opponuntur utamur, illi à nobis oblata contemnant. Sed quoniam hæc lex solos Clericos complecti videbatur, valdeque timendum erat ne ea familiaritas cum Iudæis, noceret etiam laïcis, canon dein x l. Agathensis eam regulam intendit adversum laïcos. quem canonem exscripsit Agobardus in capite v. libri de Iudaïcis superstitionibus. Sed ipse Agobardus eam legem ampliavit, edicto, ne quis Christianus habitet cum Iudæis. Aliud tamen visum fuerat sanctissimo viro Ferreolo Vercicensi Episcopo in Gallia Narbonensi; qui cum Iudæis, etiam facinorosis, comedebat & bibebat, ut eos Christo lucraretur. Vnde & suspicionem Childeberti Francorum Regis adversum se excitavit, timentis ne familiaritas illa cum Iudæis & Sarracenis verteretur in perniciem regni. Rem gestam sic narrat antiquus auctor vitæ ejusdem Ferreoli, hactenus ineditus, quam olim Tolosæ descripsi ex vetustissimo codice MS. Collegij Fuxensis. *Iudaorum verò ita illi cura erat, imò etiam quos opinio lacerabat, ut comedens & bibens cum eis, & monitis dulcibus amaritudo in eorum mixta moribus obdulcaret, & ad fidem Christi plurimos ex his convertens, baptismi gratiam consequerentur, & elatos superbia Christo humiles faciebat; afferens Pharisæorum accusationem in medium, qui culpabant Dominum cum publicanis & peccatoribus manducantem atque bibentem; & simul Dominum respondentem memorabat, dicens: Non indigent qui sani sunt medico, sed qui male habent. &: Non veni vocare istos, sed peccatores, ad pœnitentiam.* Præclare sanè, & juxta mentem Augustini: qui sic ait apud Gratianum 23. q. 4. *Infideles non possumus Christo lucrari, si eorum colloquium vitamus & convivium. Vnde & Dominus cum publicanis & peccatoribus manducavit & bibit.* Vnde colligi potest non eadem placuisse omnibus provinciis, & interdum regulas in Africa obtinuisse quæ minùs probabantur à Gallis; rursus, intra Gallias quædam uni Episcopo

placuisse quæ non omnibus placebant. Et tamen interim manebat fraternæ concordie vinculum, salvæque erat pax Ecclesiæ. In causis enim disciplinæ, unaquæque Ecclesia peculiare suas consuetudines retinere potest, quæ tamen fidei contrariæ non sint; ut ex Augustino & Gregorio Magno adnotavit Marca in libro III. De Concordia Sacerdotij & Imperij cap. IX. §. II. & lib. VII. cap. XVIII. §. VI. Quod confirmari potest auctoritate ejusdem Augustini sic scribentis ad Ianuarium in epistola CXIX. cap. XVIII. *Miror sanè quid ita volueris, ut de ijs quæ variè per diversa loca observantur, tibi aliqua conscriberem; cum & non sit necessarium; & una in his saluberrima regula retinenda sit ut quæ non sunt contra fidem, neque contra bonos mores, & habent aliquid ad exhortationem vitæ melioris, ubicunque institui videmus, vel instituta cognoscimus, non solum non improbemus, sed etiam laudando & imitando sectemur.* Item auctoritate Alcuini, qui in Confessione fidei parte III. cap. XVII. loquens de Ecclesia, hæc ait: *Constringitur universali traditione majorum nihilominus tota. Privatis verò constitutionibus & propriis informationibus unaquæque, vel pro locorum varietate, vel prout cuique bene visum est, subsistit & regitur. Consuetudines quippe sunt diversæ. Sed una eademque est in ea fidei orthodoxæ integritas.* Sic Karolus Magnus in Capitulari de non adorandis imaginibus lib. I. cap. VI. ex eo excusat defensionem Ecclesiæ Gallicanæ à Romana in officiorum celebratione, quòd consuetudo Ecclesiæ Gallicanæ contra fidem non esset. Et Lupus Ferrariensis ad Benedictum III. Papam scribens, consuetudines ecclesiasticas commemorat, quæ variæ in diversis locis tenentur; oratque Pontificem, ut Adolphum & Acaricum monachos Ferrarienses, quos ea de causa Romam Lupus mittebat, diligenter instruere velit; *ut per eos ad nos, inquit, & ad ceteros quosque talia piè quærentes, institutio Romana perveniat. Siquidem in quibuscunque ad religionem vel honestatem pertinentibus ambiguitatem creat varietas.* Vnde patet, non improbatas quidem à Lupo fuisse diversas illas consuetudines, sed tamen optasse ut omnes Ecclesiæ essent uniformes, ad vitandam nimirum ambiguitatem. Præclare itaque Stephanus Tornacensis Episcopus in epistola CI V. *Antiquas Ecclesiarum consue-*

indines, qua nec rationi nec legi obviant, sancta Romana Ecclesia aut approbare consuevit, aut non censuit improbare. Vide Rattrannum in lib. IV. adversus Græcos cap. I. & Ruzeum in Tractatu de præ eminentia dignitatis Archiepiscopalis Privilegio XIII. Sed ut ad id unde digressi sumus, nostra revertatur oratio; subdit auctor vitæ S. Ferreoli: *Vnde & accusatus apud Yldebertum Regem Francorum, eò quòd cum Iudais & Saracenis comederet & biberet, & munera eis donaret. Tunc timens presatus Rex, ne aliquid in fraudem contra ipsum moliretur, Parisius eum civitate in Francia in exilium mitti præcepit. ibique per tres annos in exilium fuit.*

[UNI VIRO CHRISTO DESPONSATAM]
 Ea fuit veterum omnium persuasio de Christo & Ecclesia, ut Christum Ecclesiæ sponsum dicerent, Ecclesiam verò sponsam; neque eorum cuiquam in mentem venit Ecclesiam non esse univiram. Vnde & Cyprianus in libro de unitate Ecclesiæ, loquens de Ecclesia, quam sponsam Christi matrèmque nostram vocat, hæc ait: *Adulterari non potest sponsa Christi. Incorrupta est, & pudica. Vnam domum novit, unius cubiculi sanctitatem casto pudore custodit.* Et Augustinus in Sermone XX. eorum quos Sirmondus edidit, adeo apertè sententiam suam prompsit, ut divinandum non sit quid in hac causa senserit. *Ascensus in cælum, inquit, ipsam rursus Ecclesiam commendavit. Sponsus profecturus, sponsam suam amicis suis commendavit. non ut amet aliquem ipsorum; sed ipsum tanquam sponsum, illos tanquam sponsi amicos. & non eam admittant lascivo amore corrumpi.* Hinc factum ut Leo IX. Pontifex Romanus, scribens ad Robertum Abbatem Casæ-Dei in Arvernens, dixerit Christum esse verum & unum sanctæ Ecclesiæ sponsum. Denique sanctus Bernardus hæc ad Eugenium III. scripsit in epistola CXXXVII. *Supere est ut facta hac mutatione tui, ipsa quoque qua tibi commissa est Domini tui sponsa mutetur in melius, & jam nequaquam Sarai, sed Sara de cetero nominetur. Intellige qua dico. Dabit enim tibi Dominus intellectum. Si amicus sponsi es, ne dixeris dilectam ejus principem meam, sed principem, nihil tuum in ea vendicans, nisi quòd pro ea, si oportuerit, etiam animam dare debes.* In Concilio tamen Lugdunensi sub Gregorio. X. Romanus Pontifex vocatur sponus Ec-

46 STEPHANI BALVZII
clesiæ. in cap. *Vbi periculum. De Elect. in Sexto.*

PATRIARCHARVM PROGENIEM] Vide
quæ diximus ad librum de insolentia Iudæorum.

SANGVINEM DE NOSTRIS MANIBVS]
Timet Agobardus, ne si animarum sibi commissarum
vigilem ac sollicitam curam non gerat; si ob desidiam
negligentiãque suam pereant, earum perditionem de
manu ejus requirat Deus in judicio divino. Vide No-
tas ad epistolam LXXIX. Lupi Ferrariensis.

EVRARDVS] Missus Dominicus. Vide Notas ad
librum de baptismo Iudaïcorum mancipiorum.

ADVERSVS EAM] id est, Ecclesiam; ex sen-
tentia Agobardi, qui sic interpretatur locum illum ex
Evangelio Matthæi: *Super hanc petram edificabo Ecclē-
siam meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam.*
Variè autem jactatus est hic locus; dum alij eum re-
ferunt ad Petram, id est, Petrum, & successores ejus
Romanos Pontifices; alij ad Petram, id est, ad confes-
sionem Petri. Fuere qui referrent ad Ecclesiam, quam
Christus fundavit super Petram, id est, super se ipsum.
Petra enim erat Christus; ut ait D. Paulus in cap. x.
epistolæ primæ ad Corinthios. Sed Agobardus non du-
bitabat quin promissio Christi respiceret Ecclesiam, ad-
versus quam portæ inferi non prævalebunt. Quam in-
terpretationem amplexus quoque est Ioannes XXI. in
epistola scripta ad Iacobum Regem Majoricarum, quæ
à nobis anno superiore edita est post Notas ad Lupum
Ferrariensem.

AD LIBRVM

ADVERSVS LEGEM GVNDOBADI.

CAP. III.

AVGITANVS ET LANGOBARDVS] Hi
enim omnes populi quos heic enumerat Agobardus,
& multò plures, Francico tum imperio parebant. Li-
bro VI. Capitular. cap. cclxxxvi. *Volumus atque
precipimus ut omnes ditioni nostra Deo auxiliante subje-
cti, tam Romani, quàm Franci, Alamanni, Bajuvarij,*